

Redactor: Diana-Cristina Vlad

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

DIFUZARE:

S.C. Supergraph S.R.L.

Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,

031216, București

Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84

e-mail: contact@sophia.ro

www.librariasophia.ro

www.sophia.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Viața, canonul și acatistul Sfântului Luca,

Arhiepiscopul Crimeii / trad. din limba rusă de

Adrian Tănăsescu-Vlas. – București: Editura Sophia,
2012

ISBN 978-973-136-319-6

I. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)

235.3 Luca al Crimeii

Cuvânt înainte

În secolul XX, atât de greu pentru Biserica Ortodoxă Rusă, a fost proslăvit un întreg sobor de noi mucenici și mărturisitori, printre care vedem figura mareașă a Sfântului Luca (în lume Valentin Felixovici Voino-Iasenețkii), savant de renume mondial, profesor de chirurgie și anatomie topografică, unul dintre pionierii anesteziei regionale și chirurgiei septice.

De-a lungul multor ani, Valentin Felixovici a lucrat ca medic de țară în cele mai diferite părți ale Rusiei, din sud până în nordul extrem. În toiul propagandei antireligioase, profesorul Voino-Iasenețkii, pe atunci medic-șef al spitalului principal din Tașkent, primește hirotonia. „La vederea carnavaurilor profanatoare și a batjocurilor aduse Domnului nostru Iisus Hristos, inima mea striga răsunător: «Nu pot să tac!», și simțeam că datoria mea este să-L apar prin propovă-

duire pe Mântuitorul nostru jignit și să laud nemăsurata Lui milostivire față de neamul omenesc", își amintea el.

În anul 1923, părintele Valentin a primit tunderea în monahism cu numele de Luca și a fost hirotonit întru episcop. Ca ierarh, a străbătut pentru mărturisirea credinței ortodoxe drumul spinos al lagărelor de concentrare, a luat parte la al Doilea Război Mondial, în anul 1946 a fost ridicat la rangul de arhiepiscop. Pentru excepționalele lucrări științifice *Eseuri de chirurgie septică și Rezecțiile tardive în plăgile împușcate ale articulațiilor mari* a primit premiul Stalin clasa I, iar pentru participarea la al Doilea Război Mondial a primit medalia „Pentru eforturi eroice în Marele Război pentru Apărarea Patriei 1941-1945”. Practic până în ultimele zile ale vieții sale Sfântul Luca a îmbinat slujirea episcopală cu practica chirurgicală. În anul 1995 a fost proslăvit între Sfinții Bisericii Ortodoxe Ucrainene, iar în anul 2000 – între Sfinții Bisericii Ortodoxe Ruse.

Viața Sfântului Luca

Copilăria și tinerețea

Pe 27 aprilie 1877, în orașul Kerci, în familia farmacistului Felix Stanislavovici Voino-Iasenețkii și a soției lui, Maria Dmitrievna, s-a născut al treilea fiu: Valentin. Cu totul, perechea a avut cinci copii: Pavel, Olga, Valentin, Vladimir și Victoria. Tatăl era catolic evlavios și în privința religiei păstra o anumită distanță față de restul familiei, care era crescută în duhul Ortodoxiei. Valentin a observat de la cea mai fragedă vârstă sinceritatea rugăciunilor părințești, lucru care, fără îndoială, a influențat formarea concepției lui despre lume. Mai târziu avea să-și amintească: „Tatăl meu era catolic, foarte evlavios, întotdeauna mergea la biserică și se ruga îndelung acasă...

Mama se ruga acasă cu multă râvnă... Dacă se poate vorbi de o religiozitate ereditară în cazul meu, probabil că am moștenit-o mai ales de la tata, care era foarte evlavios. Tata era de o curăție sufletească uimitoare, nu vedea nimic rău în nimeni, avea încredere în toată lumea..." Viitorul Sfânt a crescut într-o atmosferă de iubire și ascultare. Încă din copilărie se distingea prin caracterul liniștit și ferm. A început să manifeste de timpuriu înclinații artistice; absolvind în același timp gimnaziul și școala de artă, a început să se pregătească pentru examenele de admitere în Academia de artă.

După absolvirea gimnaziului, la vârsta de optsprezece ani, lui Valentin i-a fost dăruit Noul Testament. Iată cum își amintea despre aceasta Sfântul: „Concepția corectă despre învățătura lui Hristos am extras-o din citirea asiduă a întregului Nou Testament, pe care, după obiceiul cel vechi și bun, l-am primit de la direc-

torul gimnaziului când mi s-a înmănat atestatul de maturitate. Foarte multe locuri din această Sfântă Carte, pe care am păstrat-o zeci de ani, au produs asupra mea cea mai profundă impresie, și le-am subliniat cu creion roșu. Nici unul n-a putut să se compare însă ca forță cu acel loc al Evangheliei unde Iisus, arătându-le ucenicilor câmpurile cu grâu copt, le-a spus: *Secerișul este mult, iar secerătorii sunt puțini. Așadar, rugați-L pe Domnul secerișului să scoată lucrători la secerișul Său* (Mt. 9, 35). Literalmente mi-a tresărit inima, și am strigat tăcut: „O, Doamne! Într-adevăr sunt puțini lucrătorii Tăi?!” Mai târziu, după mulți ani, când Domnul m-a chemat să lucrez în ogorul Lui, am fost convins că prin acest text evanghelic Dumnezeu m-a chemat pentru prima dată să Îi slujesc”.

Pregătindu-se să devină pictor, Voino-Iasenețkii se ocupa intens cu desenul, dar, spre deosebire de cole-

gii săi, alegea nu peisaje din împrejurimile Kievului și nu scene de gen. Pe Valentin îl atrăgea latura spirituală a vieții: „Atunci s-a manifestat religiozitatea mea pentru prima dată. În fiecare zi – uneori și de două ori pe zi – mergeam în Lavra Peșterilor, deseori mă duceam în bisericile din Kiev și, întorcându-mă de acolo, schițam ceea ce văzusem în Lavră și în biserici. Am făcut o mulțime de schițe și crochouri de rugători, de pelerini veniți de la mari depărtări, și atunci s-a format orientarea artistică pe care aș fi urmat-o dacă nu m-aș fi lăsat de pictură. Aș fi mers pe calea lui Vasnețov și Nesterov, fiindcă în preocupările mele de pictor orientarea fundamentală devenise cea religioasă.”

Totuși, în timpul examenelor de admitere la Academia de arte din Sankt-Petersburg tânărul a fost cuprins de gânduri apăsătoare cu privire la corectitudinea căii pe care urma s-o aleagă în viață: „După șovăieli ca-

re n-au ținut multă vreme, am hotărât că nu am dreptul să mă ocup cu ceea ce-mi place mie, ci sunt dator să mă ocup cu ceea ce este de folos oamenilor ce suferă”, își amintea ierarhul.

Această alegere a căii de urmat în viață – ajutorarea și luminarea popoului – corespundea ideilor narodnice, răspândite pe atunci în sânul intelighenției ruse. Narodnicismul era adeseori legat de tolstoism, însă pe Valentin l-a înstrăinat de tolstoism însuși Tolstoi, prin broșura „În ce constă credința mea?”. Ierarhul își amintea de acest moment în felul următor: „Tolstoismul meu n-a ținut mult timp, ci doar până când am citit lucrarea lui interzisă, editată peste hotare, cu titlul: «În ce constă credința mea?», care mi-a repugnat violent prin batjocorirea credinței ortodoxe. Am înțeles imediat că Tolstoi este un eretic, care se află foarte departe de autenticul creștinism, dar deși atracția tolstoismului a dispărut definitiv, dorința

sinceră de a sluji poporului meu pentru a-i ușura suferințele a rămas.”

După părerea lui Valentin, folosi-toare pentru oamenii aflați în suferință era medicina, deoarece satul rusesc avea deosebită nevoie tocmai de asistență medicală, însă n-a reușit imediat să-și pună în practică hotărârea și să înceapă facultatea de medicină: a mai studiat un an la o școală de artă din München, după aceea (1897-1898) la facultatea de drept a Universității din Kiev.

În anul 1897 a intrat la facultatea de medicină, unde primea numai note maxime și se evidenția clar între studenți prin excelențele preparate anatomice pe care le pregătea: „Din artist ratat am devenit artist în anatomie și chirurgie... colegii mei au hotărât într-un glas că voi fi profesor de anatomie, și au avut dreptate, deși protestam împotriva previziunilor lor.” În anii IV și V l-au pasionat bolile de ochi. Se distingea de ceilalți

studenți prin înaltele cerințe morale față de sine însuși și față de ceilalți, prin sensibilitatea față de suferința și durerea celorlalți, prin protestul fățiș împotriva violenței și nedreptății. Se poate spune că prima predică a viitorului arhiepiscop a fost rostită în facultate, în anul al III-lea. Odată, înainte de începerea cursurilor, Voino-Iasenețkii a aflat că în focul unei dispute un coleg de-al lui l-a lovit pe un alt student peste față, toată afacerea având, pe deasupra, nuanțe rasiale: „Înainte de începerea unui curs am aflat că unul dintre colegi, un polonez, l-a lovit peste obraz pe un alt coleg – evreu. După încheierea cursului m-am ridicat și am solicitat atenția sălii. Toți au tăcut. Am rostit un discurs pasionat care înfiera fapta revoltătoare a studentului polonez. Am vorbit despre normele supreme ale moralității, despre răbdarea jignirilor, am amintit de marele Socrate, care a îndurat în liniște atunci când soția lui certăreață

i-a vărsat în cap o oală cu apă murdară. Acel discurs a produs o impresie atât de mare, încât am fost ales în unanimitate șef de an."

După ce a susținut cu brio examenele de absolvire și a primit diploma cu distincție, Valentin i-a mâhnit cumplit pe colegi declarându-le că în viață calea lui este cea de medic de țară. „Cum să fiți medic de țară? Sunteți savant ca vocație!", au strigat colegii. M-am supărat că nu mă înțelegeau deloc, fiindcă eu studiasem medicina doar ca să fiu toată viața medic de țară, să-i ajut pe sărmani", scria în amintirile sale ierarhul Luca.

Începutul activității profesionale

Voino-Iasenețkii n-a ajuns însă imediat medic de țară: în anul 1904 a fost trimis ca voluntar în spitalul Crucii Roșii de lângă Cita, unde a fost numit șef al barăcii chirurgicale într-un lazaret de 200 de paturi. Încă din primele luni de activitate profesională

s-au manifestat caracterul lui ferm, voluntar, și înaltul lui profesionalism. Despre vremurile acelea, arhiereul își amintea astfel: „Fără să am pregătire specială de chirurg, am început imediat să fac operații majore, de mare răspundere, pe oase, pe articulații, pe craniu. Rezultatele muncii mele au fost pe de-a-ntregul bune..." Acolo s-a căsătorit cu sora de caritate Ana Lanskiaia, care l-a cucerit pe chirurg „prin excepționala bunătate și blândețe a caracterului său".

Multe vieți a scăpat în calitate de chirurg militar Voino-Iasenețkii. În semn de recunoștință pentru salvarea sa, unul dintre ofițerii răniți l-a invitat pe Valentin Felixovici, împreună cu Ana, tânăra lui soție, să locuiască și să lucreze după război în gubernia lui de baștină, Simbirsk, și propunerea a fost acceptată. Aceasta este una dintre versiunile care explică de ce tânărul medic a plecat tocmai în gubernia Simbirsk. Potrivit altei versiuni însă,